

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำวิธีการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้กับคดีปกครองที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้ศาลปกครองสามารถอำนวยความสะดวกและผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมสามารถเข้าถึงกระบวนการเยียวยาความเสียหายได้มากขึ้น ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้พิจารณาวิธีปฏิบัติในการดำเนินคดีปกครองที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของศาลปกครองไทย และประสบการณ์ในการใช้วิธีการดำเนินคดีแบบกลุ่มในต่างประเทศมาเป็นแนวทางในการเรียนรู้ปัญหาและอุปสรรค แล้วนำผลการศึกษาทั้งหมดมาจัดทำข้อเสนอแนะว่า หากจะนำวิธีการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้ในการดำเนินคดีปกครองที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จะต้องปรับปรุงกฎหมายหรือกระบวนการพิจารณาคดีอย่างไร

ผลการศึกษาพบว่าในทางปฏิบัติ ศาลปกครองได้มีการยอมรับวิธีการดำเนินคดีแบบกลุ่มมาใช้กับคดีปกครองด้านสิ่งแวดล้อมอยู่บ้างแล้ว โดยปรากฏอยู่ในคำพิพากษาและกฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครอง อย่างไรก็ดี วิธีปฏิบัติดังกล่าวยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการจัดการคดีสิ่งแวดล้อมที่มีผู้เสียหายเป็นจำนวนมากได้ทั้งหมด อีกทั้งการยอมรับแนวคิดการดำเนินคดีแบบกลุ่มก็มีอยู่แต่เฉพาะในตุลาการศาลปกครองบางส่วน การที่ไม่มีความหมายกำหนดในเรื่องการดำเนินคดีแบบกลุ่มอย่างชัดเจนเป็นสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้ตุลาการไม่มีเครื่องมือในการจัดการกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมที่มีผู้เสียหายจำนวนมากอย่างมีประสิทธิภาพได้ ทั้งที่ระบบการพิจารณาคดีปกครองค่อนข้างเอื้อและยอมรับวิธีพิจารณาคดีปกครองแบบกลุ่ม

ดังนั้น จึงควรกำหนดกฎหมายเรื่องการดำเนินคดีแบบกลุ่มในคดีสิ่งแวดล้อมไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาคดีปกครอง โดยจัดทำเป็นระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครอง สูงสุดว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง เนื่องจากกฎหมายไทยเป็นระบบกฎหมาย Civil Law ที่อิงการใช้กฎหมายลายลักษณ์อักษรเป็นหลัก ทั้งนี้ ควรนำแนวทางการดำเนินคดีแบบกลุ่มในประเทศสหรัฐอเมริกาไปปรับใช้เป็นกฎหมาย เพราะในทางปฏิบัติของคดีปกครองที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของไทยมีลักษณะคล้ายกับการดำเนินคดีแบบกลุ่มของประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนี้ ควรนำมาใช้เฉพาะกับคดีสิ่งแวดล้อมโดยมีต้องบัญญัติเป็นการทั่วไป เพื่อจะได้มีความชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อคดีปกครองที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมซึ่งมีผู้เสียหายจำนวนมากต่อไป

The purpose of this research is to explore the feasibility of permitting class action environmental litigation in administrative courts, with an objective to enhance the role of the court in facilitating justice and to enable better access to remedial procedure. In this study, the researcher examines the practice of administrative courts in adjudicating environmental cases and experiences of other countries which permit class action or group litigation, so as to learn the problems and obstacles in allowing class action. The findings are used to suggest how the law and administrative legal procedure should be amended if class action is permitted in environmental litigation in Thailand.

It is found that in practice administrative courts have adopted the concept of class action in their function of adjudicating cases, as demonstrated in court decisions and administrative procedural law. However, the practice and techniques used by the courts cannot help to solve all the problems in environmental cases involving a large number of injured parties. Besides, the practice is not uniformly adopted by all administrative court judges. Part of the problems is because there is no clear prescribed procedure for the court to allow class action in environmental cases involving several injured parties, despite the fact that existing administrative procedure is already conducive to class action or group litigation.

Therefore, it is recommended that rules for class action environmental litigation should be introduced in administrative procedural law. This is supported by the fact that Thailand adheres to the Civil Law tradition of following written law. In allowing group litigation, the practice of class action in the United States should be adopted because it resembles the existing practice of litigation in Thai courts. In addition, the procedure for class action should be limited to environmental cases so that the rules can be prescribed clearly for the maximum benefits of adjudicating cases involving several injured parties.